

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta/disertantky:	Tereza Blažková
Téma práce:	Ideál či zrcadlo? Principy a ideje Ústavy 9. května a ústavy z roku 1960 a jejich odraz v trestním a občanském právu
Rozsah práce:	171 stran
Datum odevzdání práce:	Listopad 2022

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma lze považovat za aktuální. Dosud v podobné šíři zpracováno nebylo, snad s výjimkou knih příručkového charakteru, jako jsou kolektivní díla pod vedením tria Molek-Bobek-Šimíček, dua Malý-Soukup nebo učebnice pod vedením J. Kuklíka. Odbornou práci srovnatelného tematického rozsahu neznám, třebaže, jak ještě níže vysvětlím, tuto šíři považuji za přílišnou a pro účely dizertační práce za nevhodnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma samo o sobě nevyžaduje zvláštní znalosti, jež by si nedokázala studentka osvojit během svého magisterského a doktorského studia. Domnívám se, že svým textem solidní úroveň juristických dovedností osvědčuje dostatečně. Metodologickým otázkám věnuje v práci dostatečnou pozornost, a proto vůči její odborné erudici nemám z pozice oponenta důvod vznášet jakékoli námitky. V dizertační práci postrádám důkladnější rozbor pramenů a především literatury. Ostatně, její přístup k publikovaným pramenům i sekundární literatuře považuji za velmi selektivní. Je to i tím, že k takto široce pojatému tématu je objem zdrojů zcela nepřehledný. Tím spíše by měla autorka v úvodu osvědčit svůj dobrý přehled a kriticky zdroje utřídit a zhodnotit, což se v dizertační práci neděje takřka vůbec.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je logicky členěná a s ohledem na šíři tématu, lze říci, že i celkem šťastně a funkčně. Pouze čtvrtá kapitola, která se věnuje komparaci obou ústavních textů, je neúměrně krátká a poněkud povrchní.

4. Vyjádření k práci

Za hlavní problém této práce považuji nevhodně vymezené téma. Je příliš široké na to, aby mohlo být smysluplně uchopeno v rozsahu 171 tiskových stran dizertační práce. Domnívám se, že by bohatě stačilo vzít si třeba jen např. institut vlastnictví, jak se proměňoval mezi rokem 1945–1960, což je navíc zjevně téma, jež autorku baví, a jít daleko hlouběji do problematiky. V dizertační práci je zcela opomenuta judikatura a kazuistika. Přitom i z těch málo střípků, co známe z recentní historiografie, by to byla naprosto skvělá zjištění, jak se v uvedeném období proměňovalo chápání zákonnosti na pozadí majetkoprávní kazuistiky. Větší pozornost autorka věnovala nemovitostem a problematice činžovních domů. Myslím si, že i redukce dizertační práce na pouhé toto téma by vydala na rozsáhlý spis, šla-li by se autorka cestou judikatury a nepřehlednými zdroji uloženými v okresních a oblastních archivech.

Kromě přílišné šíře tématu mám ještě jednu podstatnou námitku. Jako jeden z hlavních cílů své práce si autorka vytyčila zkoumání vlivu ideologie na právní řád. Cíl je to skvělý. Pokud mi však chybí definice ideologie, pak se takový výzkum dělá těžko. A co je ideologie, to se rozhodně nerozumí samo sebou. Naopak o jejím významu při výzkumu státního socialismu se vedou dlouhodobé spory, a dovolím si říci, že např. tradiční Marxovo pojetí ideologie jako falešného vědomí se dost odlišuje od způsobů, jakým s tímto konceptem zachází soudobá historiografie, jako Sheila Fitzpatricková nebo Jochen Hellbeck. Zároveň ale oceňuji, že autorka nesdílí

aprioristické odsudky marxisticko-leninské ideologie, a naopak se jí snaží brát se vší vážností. Zcela na tomto místě s autorkou souhlasím a jiný způsob zacházení s marxismem-leninismem si ani neumím představit, měl-li bych kriticky analyzovat lidově-demokratický a socialistický systém práva v Československu.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle považuji v principu za splněné, třebaže nikoli tím nejvhodnějším způsobem. Přílišná šíře tématu autorce brání jít u dílčích problémech více do hloubky.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Na žádném místě na mě předložená dizertační práce nepůsobila jako plagiát. Autorka docela pečlivě cituje použité zdroje a celkově text působí z hlediska původnosti zcela důvěryhodně. Objem prostudovaných pramenů a literatury považuji za akceptovatelný, třebaže některé zcela zásadní tituly postrádám. Ve vztahu ke třetí republice především Christianne Brenner, která by asi autorku i lépe nasměrovala k promýšlení vztahu práva a ideologie, což jsem jí vytýkal již výše. V popisech klíčových pramenů práva se navíc v podstatě spokojuje jen s přebíráním citací z několika dobových autoritativních publikací k danému právnímu předpisu, což u dizertační práce považuji za poněkud chabé. Na druhé straně však oceňuji relativně rozsáhlou práci s archivními prameny, a to včetně nezpracovaných fondů, jež se z poznámkového aparátu jeví být mimořádně přínosnými. Rovněž kdyby vzala nedávnou knihu Architekti dlouhé změny, kde M. Kopeček rozebírá kariéru Viktora Knappa ve vztahu k dějinám československé normotvorby, její vlastní historická analýza by se stala nepochybně plastičtější.
Logická stavba práce	Práce je strukturována do čtyř kapitol, což považuji za vhodné. Jednotlivé části na sebe navazují.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Cizojazyčné zdroje byly ojediněle využity. Celkově to však působí, že se tak stalo spíše z povinnosti. Na jedné straně nutno přiznat, že v podobě, jak je práce koncipována, tak rozsáhlé využití zahraniční literatury nevyžadovala. Na straně druhé, pokud by byla koncipována odlišně a více by se autorka věnovala ideologicko-strukturálním předpokladům působení práva v podmínkách státního socialismu, pak by jistě mohla využít množství zahraniční literatury.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Jak již bylo poukázáno výše v textu, domnívám se, že autorka doplatila na přílišnou šíři tématu. Rozebrat smysluplně dvě ústavy, a ještě jejich

	dopad na čtyři kodifikace, včetně některých souvisejících předpisů, je na dizertační práci o tomto rozsahu stran příliš mnoho. Poměrně důkladné jsou autorčiny rozборы proměn vlastnictví. Naopak v trestním právu se více méně spokojuje s nepřilíš hlubokým popisem obsahu jednotlivých hlav zákoníků.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Autorka zvolila graficky úspornou formu textu, pročez nelze ani nic zásadního v tomto směru vytknout.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazykově shledávám práci v pořádku, třebaže by jí jistě ještě oprava gramatiky i úprava stylistiky prospěla. Míra překlepů a dalších jazykových nedostatků však nepřekračuje obvyklý průměr.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- 1) Co autorku vedlo k tak nepřiměřeně širokému tématu?
- 2) Byl bych rád, kdyby se autorka mohla při obhajobě vyjádřit blíže k pojmu ideologie a objektivita. Její výroky v textu dizertační práce jsou nejednoznačné, ba místy se mi zdají být i logicky rozpornými.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu dizertační práce.
---	--------------	--

V Praze dne 25.12.2022

oponent

Jakub Rákosník